

УЧЕБНИ ПРОГРАМИ

**ПО ЯПОНСКИ ЕЗИК
ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ГИМНАЗИИ
ЗА IX, X, XI, XII КЛАС,
СЛЕД VIII КЛАС С ИНТЕНЗИВНО ИЗУЧАВАНЕ НА
ЯПОНСКИ ЕЗИК**

(ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК – ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

СОФИЯ, 2007

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ЯПОНСКИ ЕЗИК ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ГИМНАЗИИ ЗА IX КЛАС, СЛЕД VIII КЛАС С ИНТЕНЗИВНО ИЗУЧАВАНЕ НА ЯПОНСКИ ЕЗИК (ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК – ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

Настоящата учебна програма надгражда обучението по японски език в VIII клас с интензивно изучаване на езика в професионалните гимназии. Програмата е изработена в съответствие с Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици, като е съобразена с Общата европейска езикова рамка (CEF) на Съвета на Европа, а също и с изискванията за получаване на международно признат сертификат от Японската фондация, която е единствената оторизирана институция в тази област.

Използвани са и следните материали, отразяващи спецификата на обучението по японски език:

- Изискванията за професионално владение на японски език, изготвени от The Japan Foundation and Association of International Education, Japan. Tokyo, 2002 г.
- Докладът на Асоциацията на преподавателите по японски език в Европа (AJE) от 2005 г. за обучението по японски език и Общата европейска езикова рамка
- Програмите за изучаване на японски език от чужденци на Osaka University of Foreign Studies за 2005/2006 година

Хорариум

Учебната програма е съобразена с хорариума от часове, заложен в учебния план на професионалните гимназии с прием след завършен VII клас с интензивно изучаване на чужд език.

Ядра на учебното съдържание

- слушане с разбиране
- говорене (диалогична и монологична реч)
- четене с разбиране
- писане

Учебници и учебни материали

NIHONGO SHOHO II. The Japan Foundation. Japanese Language Institute, 1994.

NIHONGO SHOKYUU SOGOMONDAISHUU. Tokyo, 2003.

NIHONGO SHOKYUU DOKKAI (Miura et al 2000).

NIHONGO SAKUBUN NYUUMON. Senmon kyooiku shuppan, 1996.

KANJI IN CONTEXT. Center for Japanese Language Studies, 2002.

KOMYUNIKEESHON RENSHUU. Tokyo Institute of Japanese, 2001.

NIHONGO TESUTO SHOKYUU. ALC Press Japanese Textbook Series, 2000.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Целите на обучението по японски език в IX клас са част от общите образователни и възпитателни цели за гимназиалния етап на обучение. Те са общи за всички чужди езици, но се осигуряват чрез специфично за японския език учебно съдържание.

1. Общи цели на програмата за профилирана подготовка в IX клас:

- осигуряване надграждането на постиженията на ученика от етапа на интензивното овладяване на японския език и култура;
- създаване на условия за постигане на равнище на комуникативна компетентност в рамките на предвидените в програмата теми и ситуации;
- постепенно изграждане на умения японският език да се използва за специфични цели, произтичащи от профила на съответната професионална гимназия.

2. Специфични особености на програмата по японски език за IX клас:

Държавните образователни изисквания по чужди езици определят скала на владееене на езика, която до голяма степен е съобразена с първите пет равнища на Общата европейска рамка. Постигането на шестото равнище, доближаващо се до владееенето на езика от представител на съответната култура, не е цел на обучението в българското средно училище. От друга страна, изискванията за професионално владееене на японски език, изготвени от The Japan Foundation and Association of International Education, са структурирани в четири равнища, като най високо е първото, което съответства на шестото равнище от Общата европейска езикова рамка. Всяко от четирите равнища съдържа три типа тестове, чрез които се проверяват следните аспекти: *йероглифи и лексика; четене с разбиране; слушане с разбиране.*

Аспектът *говорене (диалогична и монологична реч)* не е застъпен и по тази причина обучението в средното училище не може да бъде ориентирано изцяло към изискванията на Японската фондация.

От друга страна, изискванията, заложи в Общата европейска езикова рамка, са ориентирани към традиционните и за чуждоезиковото обучение в България ядра на учебното съдържание, но не са съобразени със спецификата на японската писменост, която налага обучението по йероглифика да се разглежда като относително самостоятелен аспект в процеса на овладяването на езика.

Друга важна особеност на програмите на Японската фондация е изключително важното значение, което се придава на аспекта *граматика*. Решаването на чисто граматически тестове е важен компонент във всички изпити по японски език, провеждани в Япония.

Изложените обстоятелства налагат в аспекта *писане* да бъде включен компонент *йероглифика*, а в аспекта *четене* да се включи компонент *граматика*.

Основа на граматическия минимум за IX клас са изискванията за четвърто равнище на изпита за професионално владееене на японски език.

Разпределението на йероглифите по години на обучение е дадено в отделно приложение, като целта е до XII клас да бъдат постигнати изискванията за второ равнище.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Очаквани резултати по основните ядра на равнище учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови категории	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
<p>СЛУШАНЕ С РАЗБИРАНЕ Ученикът разбира основната информация в изказвания и диалози, свързани с всекидневието. Схваща същността на кратки и ясни послания и съобщения.</p> <p>ГОВОРЕНЕ Диалогична реч Ученикът може да води разговори на познати теми, изискващи пряк обмен на информация. Може да води кратък разговор, но трудно поддържа по-продължителен диалог.</p> <p>Монологична реч Ученикът може да опише накратко с определен набор изрази и изречения семейството си и околните, дома и условията на живот.</p> <p>ЧЕТЕНЕ С РАЗБИРАНЕ Ученикът владее основите на смесената японска писменост и може да чете кратки, елементарни текстове, написани на стандартен език, като разпознава 383 йероглифа. Може да открива конкретна, предвидима информация в реклами, проспекти, разписания и т. н. Може да разбира кратки лични писма.</p> <p>ПИСАНЕ Ученикът умее да съставя кратки бележки и съобщения. Може да води лична кореспонденция с ограничена тематика, като използва активно около 350 йероглифа и 1300 лексикални единици.</p>	<p>Учениците трябва да придобия следните понятийни, езикови и социокултурни знания и речеви умения, които да използват успешно за комуникация в учебна обстановка и в реална ситуация:</p> <p>ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ</p> <p>1. Моят свят</p> <ul style="list-style-type: none"> • дом, бит, семейство • междуличностни отношения <p>2. Образовани и перспектива</p> <ul style="list-style-type: none"> • езици • нови технологии • професии <p>3. Младежка култура</p> <ul style="list-style-type: none"> • автори и книги • кино и театър • музика • здравна култура <p>СОЦИОКУЛТУРНИ ЗНАНИЯ</p> <ul style="list-style-type: none"> • будизъм и шинтоизъм • стаята в японски стил • лунният календар • линейно и циклично време • лунният календар • японският зодиак <p>КОМУНИКАЦИИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • межкултурни връзки • пътуване и транспорт • интернет • масмедии 	<p>ФОНЕТИКА Овластяване на основните акцентни конструкции, характерни за различните части на речта</p> <p>ГРАФИКА Овластяване на основните структурни модели на йероглифите и практическо прилагане на получените знания за търсене на непознати йероглифи по т. нар. ключова система</p> <p>ЛЕКСИКОЛОГИЯ Овластяване на по-често срещаните идиоматични изрази.</p> <p>ГРАМАТИКА Местоимения – основни стилистични варианти. Глагол – граматическите категории залог и наклонение. Потенциален залог Спонтанен залог Прилагателни – особености в употребата на прилагателните, предаващи душевни състояния. По-важни модални наречия Модални варианти на копулата Темпоралност Разграничаване на понятията <i>тема</i> и <i>рема</i> Същност на социолингвистичната категория <i>емпатичност</i>.</p>	<p>Учебното съдържание да се усвоява в спокойна и приятна атмосфера, като на учениците се създадат възможности да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да участват в индивидуални занимания и в работа по групи • да участват в роливи, ситуативни и асоциативни игри • да работят с различни информационни източници, като особено внимание се обърне върху достъпа до японски материали чрез интернет. • да работят самостоятелно с различни справочни материали • да общуват в реални и симулативни ситуации • да участват в културни събития, организирани от посолството на Япония • да участват в занимателни дейности, провокиращи речевата активност 	<p>Учениците да използват придобитите знания за осъществяване на междупредметни връзки по:</p> <p>Български език и л-ра Разпознаване на граматичните категории и структури; разпознаване на текстовите разновидности; разпознаване на литературните жанрове; проблеми на езиковата интерференция. Да умеят да съпоставят фолклора, литературата и изкуството</p> <p>Специални предмети: В контекста на основната специалност на учениците, особено значение има сравняването на стойности, единици за измерване, образуване на термини и т. н.</p> <p>Обществени науки: Сведения за японската история, съпоставяне на общото и различното между Изтока и Запада. Хоризонтални и вертикални отношения в българското и японското общество. Япония като типичен представител на вертикалните общества.</p>

Основа на граматическия минимум за IX клас

desu	V3+no ga joozu desu
mo	V3+no ga heta desu
de	mada -te imasen
ni/e	A no hoo ga B yori
ni	(клас обекти) no naka de A ga ichiban
o(wo)	tsumori desu
V2 +masenka	Adj +ku/ni naru
wa	V2 +tai desu
ga arimasu/imasu	A tari B tari suru
to	ta koto ga aru
V2 +mashoo	A ya B
V2 +mashoo ka	n desu
te kudasai	V2 +sugiru
te mo ii desu	hoo ga ii
te wa ikemasen	node
S+kara	nakucha ikenai
te iru	deshoo
V2+niiku	V3+mae ni
naide kudasai	te kara
Dic+no ga suki desu	

Разпределение на броя на йероглифите VIII–XII клас

клас	брой йероглифи
VIII	196 йероглифа
IX	187 йероглифа
X	200 йероглифа
XI	200 йероглифа
XII	200 йероглифа

V. ФОРМИ НА ОЦЕНЯВАНЕ

Проверката и оценяването на знанията и уменията на учениците е неделима част от цялостния учебен процес. Тя се осъществява както периодично след завършване на определен цикъл от учебно съдържание или етап от обучението, така и по време на самия учебен процес – текуща проверка. Текущата проверка има главно обучаваща и диагностична функция, като обхваща всички нива на комуникативна компетентност.

Оценката трябва да има мотивиращ, а не санкциониращ характер. Учителят трябва да е особено прецизен при вербалната формулировка на оценката.

Основни изисквания към оценяването са обективност, валидност и надеждност

Постиженията на ученика в областта на устната и писмената реч в обучението по японски език имат еднаква тежест при формирането на общата оценка.

Знанията за езиковата система се проверяват чрез структурни тестове: диктовки, въпроси с избираем отговор, задачи за попълване на текстове с пропуснати структурни елементи, задачи за трансформация и други.

Необходимо е да се използват разработките на специализираните японски езикови центрове, които са широко представени в интернет

Проверката на знанията за езиковата система да съдържа и елементи от социолингвистиката.

Допуснатите грешки се коригират добронамерено, като на ученика се дава възможност да осъзнае и коригира пропуските си.

Ученикът и учителят заедно анализират постигнатото и съвместно търсят ефективни стратегии за учене.

Процесът на оценяване цели и формирането на умения за самооценяване.

Важно е формите на оценяване да бъдат разнообразни и да отчитат системно постиженията на ученика в различните дейности.

Учителят използва резултатите от проверката на знанията и уменията на учениците, за да анализира и оптимизира учебния процес.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

Учебната програма по японски език е рамков документ на МОН. В нея са формулирани целите на обучението и очакваните резултати, които имат задължителен характер и са предмет на оценяване. Препоръчаните контекст и дейности, междупредметни връзки, методи и форми на оценяване и методически насоки ориентират към създаване на максимално благоприятни условия за постигане на очакваните резултати. Те могат и трябва и да бъдат интерпретирани от учителите съобразно с конкретната среда на приложение на учебната програма. Значително място следва да бъде отделено на социокултурната информация, като във всеки конкретен случай учителят търси възможности усвояваният материал да бъде вписан в максимално широк културен контекст.

При разработването на годишните разпределения учителите се съобразяват общоприетите в съвременната методика принципи на комуникативния и когнитивния подход.

В учебния процес учителят трябва да прилага разнообразни методи и форми на работа, които да мотивират учениците и да ги стимулират при изучаването на езика. Необходимо е учителят да използва материали от различни източници и от различни тематични области, за да подсили интереса на учениците.

При въвеждането на нови йероглифи учителят може да илюстрира с рисунки или по друг подходящ начин историята на тяхното възникване и асоциативните връзки между значенията на съставлящите ги компоненти. Практиката показва, че така йероглифите се запомнят по-лесно, а на базата на асоциативните връзки отделни графични компоненти могат да бъдат възстановени, без да се използва речник.

При въвеждането на нова лексика учителят не трябва да се задоволява само с превода и най-честата употреба на съответната лексикална единица. Необходимо е да

се използва структурният подход към лексикалната система на езика, в съответствие с който отделните думи встъпват в сложни отношения помежду си. Така например прилагателното *takai* има две значения – *висок* и *скъп*. Със значение *висок* негов антоним е *hikui* *нисък*, а със значение *скъп* – прилагателното *yasui* *евтин*. Тези отношения се усложняват от особеностите на йероглифната писменост, която дава възможност за семантична диференциация на изключително голям брой японски думи, които не могат да бъдат разграничени по звуковата им форма. Такъв е например случаят с глагола *hakaгу* *измервам*, с който в устната реч се означат всички видове измервания. В писмената реч обаче различните видове измервания се записват с различни йероглифи, като всички те имат четене *hakaгу*.

Усвояването на граматични и лексикални структури би следвало да се осъществява по спираловиден принцип. Балансът между усвоени и нови знания и умения трябва внимателно да се поддържа, създавайки чувство за увереност и напредък у ученика.

При организацията на учебния процес се препоръчва работа по двойки и по групи, за да могат учениците да усвоят принципите на общуването и да изпитат различни социални роли. От друга страна, трябва да се дава възможност на учениците да работят и самостоятелно, за да развият собствени стратегии за учене.

Препоръчва се на учениците да се поставят допълнителни самостоятелни задачи по изучаваните области, като особено значение има работата с интернет. Учителят би трябвало да подпомага учениците при търсенето на подходящи материали, а също и при осмислянето на информацията, която учениците получават самостоятелно както от интернет, така и от други източници. На учениците, които имат собствени компютри и постоянен достъп до интернет, трябва да се окаже помощ за инсталирането на подходящи програмни продукти, даващи възможност да се използват японски информационни източници.